



RYTYS

Rytys – rytinis, iš rytų pučiantis vėjas. Puslapis „Rytys“ pristato JAV lietuvių naujienas iš rytų pakrantės valstijų.

Redaktorė Vaida Lowell • El. paštas: draugas.east.coast@gmail.com

Rašome... Kūrybinių dirbtuvių kančios ir saldūs vaisiai

DIANA ŠARAKAUSKAITĖ-GRINTALIS

Su savo šeštokais Kristijono Donelaičio liuanistinėje mokykloje, Washington, DC, mokslo metų pabaigoje mokėmės, skaityme ir lietuvių liaudies pasakas, ir pasaulio didžiuosius: Hans Christian Andersen, Antoine de Saint-Exupery, šiuolaikinių lietuvių autorius – Vytautę Žilinskaitę, Kęstutį Kasparavičių, žiūrėjome filmukus, kur Vytautas V. Landsbergis vedė seminarą apie pasakų kūrimą vaikų vasaros stovykloje Lietuvoje.

O tuomet ir patys mokiniai ėmė rašymo. Ban-

dėme *haiku*, kūrėme vaizdelius, rašėme pasakas. Metai po metų dirbdama K. Donelaičio šeštadieninėje liuanistinėje mokykloje turiu ir puoselėju tokią nenugalimą viltį, kad žmogus, nesvarbu, su koku lietuvių kalbos bagažu, turi savyje vidinę klausą, netgi kažkokią užmirštą kalbą genetinė atmintį, ir kuriant atsidaro slaptieji kalbos kodai, kurių kartais net nežinome, nenučiuojame esant.

Žinoma, yra didelis kalbinis šuolis tarp perskaityto teksto, tarp jo žodinės interpretacijos ir savo paties rašymo. Bet regiu, kad kuo daugiau mokiniai rašo, tuo jie tampa laisvesni, nors jų kalba, žodynas vis ima ir pakiša koją, bet per šias kūrybines dirbtuves (ir kančias) kaskart suvoki, kaip kuriant yra pamiršamas kalbos ribotumas, kaip

užsipildo kalbos spragos, ir per kūrybių sumanymų labirintą juos lyg už rankos ima vesti smalsumas ir laisvė, kaip palengva iš lietuvių kalbos žodžių sudėliojamas tekstas.

Mano galva, kelias per kūrybą yra vienas iš neskaudžiausių ir labiausiai džiuginančių, tuo pačiu leidžiančių patiems jauniems žmonėms atrasti savyje atsakymus į klausimus, kurie juos tuomet domina, jaudina. Taip, tas kelias yra per lingvistikas ir semantines kančias... Bet, tikiuosi, per kūrybinę mintį artėjant link savo tikrojo „aš“, link geresnio savęs ir pasaulio pažinimo.

Diana Šarakauskaitė-Grintalis – K. Donelaičio liuanistinės mokyklos mokytoja.

Sapnas, arba kaip atrakinti duris?

„Draugo“ skaitytojus kviečiame susipažinti su Kristijono Donelaičio liuanistinės mokyklos kūrybinių dirbtuvių rezultatu – moksleivės Monikos Krunkaitytės sukurta lietuviška pasaka.

MONIKA KRUNKAITYTĖ

Nubundu, pažiūriu pro langą, o ten... Pamačiau išsigandusį vienšį kačiuką, o už kačiuko – tokios stebuklingos durys. Mano draugė Taira, kuri tik prieš valandą įžengė pro tas duris, pamatė, kad durys už jos nugaros užsitrenkė. Ji paklausė manęs: „Na, kaip tas duris vėl mums reikia atrakinti?“ Baisiausia, kad nebuvo nei rakto, nei rakto skylės. Aš nuėjau prie durų, ėmiau belstis, o mano draugė sėdi ant akmens ir... valgo sau šokolada.

„Alio! – sušukau griežtu balsu, – pagalbos!“ Kažkas ėmė artėti, aš girdėjau žingsnius. Greitai pasitraukiau nuo durų. Taira priėjo prie manęs irgi išsigandusi. Nors baimė buvo didelė, nusprendžiau jos neparodyti, todėl dar garsiau nei iki šiol sušukau. – Mes norime įeiti pas jus! Ten yra kačiukas, jis numirs, jei mes nepadėsime... – Gerai, – atsakė balsas. – Jūs galėsite čia įeiti, bet jums pačioms teks sugalvoti, kaip įeiti.

Prisiminiau, kad Taira turi raktų kolekciją, ir liečiau jai kuo greičiau juos atnešti. Bet raktai nieko neišsprendė. Nė vienas jų netiko, o kurgi juos galėjome kišti, jei nebuvo nei spygnos, nei rakto skylutės. Ėmėme vėl belstis.

– Atidarykite, atidarykite! Prašome gražiuoju... Šįsyk nebuvo girdėti nei balso, nei žingsnių. Sė-

dėjome su Taira, ir mus apėmė liūdesys. Bet aš nemėgstu pasiduoti, ir man kilo nauja mintis.

– Taira, – sakau aš, – kasamės po durimis, pasimame kastuvą ir išsikasmė tunelį.

Griebėme abi kastuvą, kaplį ir ėmėme dirbti. Kasėme, kasėme, bet kiek bekasėm, niekur neprisikasėm. Smėlis vėl užgrūdavo, ir jokios duobės po durimis negalėjome iškasti. Pavargusios ir piktos sėdėjome ant akmens, viena į kitą net nežiūrėdamos.

– Tas vargšas kačiukas... – pradėjo Taira.

– Geriau neverk, galvojame toliau! – aš jai atsakiau.

Ir staiga Tairai atėjo gera mintis. Ji priminė man, kad ką tik praėjo šventės, o mes turėjo namie dar likusių fejerverkų.

– Drauge, – sakau, – mes išgelbėsime tą kačiuką!

Be žodžių nubėgau namo. Grįžau su fejerverkais linksma, bet išsigandau, kai Taira klausiamai pažiūrėjo į mane. Supratau, ką galvojo... Baisoka... Gal nebandom?... Ką mamos mums pasakys?... – Aš Tairą raminau, nors, tiesą pasakius, bijojau ir pati. Tai buvo juokingi fejerverkai, bet vis tiek, vos uždegusios juos, mes bėgom nuo jų visu greičiu. Planas žlugo. Buvo spalvinga, tai tiesa, bet mums dabar ne grožis rūpėjo. Durys stovėjo kaip stovėjusios, gražios ugnelės sušvito ir pradingo. Likome vėl mes, durys ir klausimas: kaip jas atrakinti?

Stauga Taira, vos ne susigėdusi, man sako: – O kaip manai, jei mes taip... „Google“ paklaustume ką daryti?

Atrodė kvaila. Kas gi klausia „Google“ tokių klausimų! Gal tik dvi draugės, kurios viską pasiruošusios padaryti, kad išgelbėtų vieną vargšą kniaukiantį kačiuką. Mes buvom pasiryžusios viskam.

– Gerai, Taira. Klauski to „Google“, – sakau aš, o pati vos nesijuokiu. Taira tuoj pat išrašė klausimą ir... nepatikėsite, tuoj pat atėjo atsakymas: „Norėdamos atrakinti paslaptinas duris, jūs turite padeklamuoti eilėraštį“.

– Eilėraštį? Reikia mokėti atmintinai? Na, čia jau per daug panašu į šeštadieninę



Monika Krunkaitytė sukūrė įdomią pasaką.

Asmeninio albumo nuotr.



Dėl tokio gražaus katinuko tikrai buvo verta stengtis...

Jono Kuprio nuotr.

mokyklą. Mokytoja visada mums sako, kad turime mokėti eilėraščių atmintinai, kitaip nežinosime, kokia graži lietuvių kalba.

Gerai, kad mes su Taira abi mokėjome po eilėraščių. Pradėjome garsiai deklamuoti, viena į kitą žiūrėdamos. Žodis po žodžio, ir buvo taip gražu, kad net pačios nepamatėme, kaip durys atsivėrė... Mes ėjome vis sakydamos žodžius, o štai ir katinėlis jau mūsų rankose. Glostėme jo kailiuką, o jis murkė sau laimingas.

Einant mums vis skambėjo gražūs žodžiai, lyg daina. Pasirodė visai kiti pasauliai. Ir kuo toliau ėjome, tuo buvo gražiau ir įdomiau...

Mes su Taira iki šiol nežinome, ar tikrai taip buvo, ar ne. Ar tos durys buvo, ar mes tik sapnavome? Ar aš sapnavau sapną, kuriame su Taira išgelbėjome kačiuką su... eilėraščių? Ar mokytoja man tik uždavė parašyti pasaką, ir aš viską pati sugalvojau?

O ar yra tokie žodžiai, kurie atidaro duris, atspėkite jūs...